

การศึกษาเบื้องต้นทางอนุกรมวิธานของพืชสกุลเข็มในประเทศไทย

นางสาว สิริกุล บุญบันดาล

005447

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
แผนกวิชาพฤกษศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2521

A PRIMARY STUDY ON TAXONOMY OF THE GENUS IXORA
IN THAILAND

Miss Sirikul Boonbundarl

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science
Department of Botany
Graduate School
Chulalongkorn University

1978

หัวข้อวิทยานิพนธ์
โดย
แผนกวิชา
อาจารย์ที่ปรึกษา

การศึกษาเบื้องต้นทางอนุกรมวิธานของพืชสกุลเข็มในประเทศไทย
นางสาว สิริกุล บุญบันดาล
พฤกษศาสตร์
ศาสตราจารย์ กลิน ส่วตะพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

Pradyumn ศึกษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ มุขนาค)

Pradyumn ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์อาภรณ์รัตน์ รัตนทาส)

แทนหัวหน้าแผนกวิชาพฤกษศาสตร์

Pradyumn กรรมการ

(ศาสตราจารย์ กลิน ส่วตะพันธ์)

Pradyumn กรรมการ

(อาจารย์ จิรายุพิน จันทรประสงค์)

Pradyumn กรรมการ

(อาจารย์ยุศบรรณ ณ สงขลา)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาเบื้องต้นทางอนุกรมวิธานของพืชสกุลเข็มในประเทศไทย
ชื่อนิสิต	นางสาว สิริกุล บุญบันดาล
อาจารย์ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์ กลิน สุวตะพันธ์ุ
แผนกวิชา	พฤกษศาสตร์
ปีการศึกษา	2521

บทคัดย่อ

ในการศึกษาทางอนุกรมวิธานของพืชสกุล Ixora Linn. ในปัจจุบัน ได้
 ดำเนินตามงานศึกษาของ Craib ใน *Florae Siamensis Enumeratio* ii:147-
 165. 1934 และจากการตรวจสอบตัวอย่างพันธุ์ไม้ในพิพิธภัณฑ์พืช งานพฤกษศาสตร์
 ป่าไม้ กองบำรุง กรมป่าไม้ พิพิธภัณฑ์พืช สาขาพฤกษศาสตร์ กองวิทยาการ กรมวิชา-
 การเกษตร และพิพิธภัณฑ์พืช แผนกวิชาพฤกษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กับทั้งตัว-
 อย่างของจริงซึ่งเป็นพันธุ์ไม้ประดับ ทั้งยังได้อาศัยงานศึกษาทางอนุกรมวิธานของพืชสกุล
 นี้ ซึ่งทำในประเทศใกล้เคียงเป็นพื้นฐาน ผลปรากฏว่ามีพืชสกุล Ixora Linn. ใน
 ประเทศไทย 23 ชนิด 2 วาไรตี้ ซึ่งได้เสนอรูปวิธาน คำบรรยายลักษณะแต่ละชนิด
 และภาพวาดขนาด $\times 0.7$ ไว้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

กิติกรรมประกาศ

ในการศึกษาเบื้องต้นทางอนุกรมวิธานของพืชสกุลเข็ม Ixora Linn. ครั้งนี้ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ กสิน สุวตะพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำและแก้ไขข้อผิดพลาดมาตลอด และอาจารย์ จิรายุพิน จันทรประสงค์ ซึ่งให้ความกรุณาช่วยเหลือในการศึกษาตัวอย่างในพิพิธภัณฑ์พืช สาขาพฤกษศาสตร์ กองวิทยาการ กรมวิชาการ เกษตร

อนึ่ง ข้าพเจ้าใคร่ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิยดา เพพหัตถิ อาจารย์บุศบรณ ณ สงขลา และอาจารย์โกสุม พิระมาน ในความกรุณาช่วยเหลือและแนะนำ กับทั้ง อาจารย์ลีนา ผู้ต้นพวงศ ซึ่งให้ความกรุณาในขณะศึกษาตัวอย่างพืช ในพิพิธภัณฑ์พืช งานพฤกษศาสตร์ป่าไม้ กองบำรุง กรมป่าไม้ และอาจารย์ วิไลวรรณ อนุสารสุนทร ซึ่งกรุณาช่วยเหลือในการค้นคว้าเอกสารบางเล่มของภาควิชาชีววิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดกรมป่าไม้ ในความกรุณาให้ยืมเอกสารบางเล่ม ซึ่งใช้เป็นส่วนสำคัญของการศึกษาครั้งนี้.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญภาพประกอบ	ช
ดัชนีชื่อไทย	ญ
ดัชนีชื่อวิทยาศาสตร์	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
2 ประวัติ, ภูมิศาสตร์ และลักษณะทางนิเวศน์วิทยา	2
3 การดำเนินงานและลักษณะที่ใช้จำแนก	4
4 รูปวิธาน และลักษณะพืชสกุล <u>Ixora</u> Linn.	6
5 บทวิจารณ์และสรุป	44
เอกสารอ้างอิง	52
ภาคผนวก	81
ประวัติ	93

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่		หน้า
1	<u>I. acuminata</u> Roxb.	56
2	<u>I. finlaysoniana</u> Wall. ex G. Don	57
3	<u>I. multibracteata</u> Pearson ex King et Gamble	58
4	<u>I. lakshnakaræ</u> Craib	59
5	<u>I. merguensis</u> Hook. f.	60
6	<u>I. betongensis</u> Craib	61
7	<u>I. dolichophylla</u> K. Schum.	62
8	<u>I. brunonis</u> Wall. ex G. Don	63
9	<u>I. nigricans</u> Wight et Arn.	64
10	<u>I. fusca</u> Geddes	65
11	<u>I. bracteolata</u> Craib	66
12	<u>I. lucida</u> R.Br. ex Hook. f.	67
13	<u>I. diversifolia</u> Wall. ex Kurz	68
14	<u>I. opaca</u> Wall. ex G. Don	69
15	<u>I. pendula</u> Jack	70
16	<u>I. grandifolia</u> Zoll. et Mor.	71
17	<u>I. cibdela</u> Craib	72
18	<u>I. butterwickii</u> Hole	73
19	<u>I. butterwickii</u> Hole var. <u>lepida</u> Craib	74
20	<u>I. coccinea</u> Linn.	75
21	<u>I. coccinea</u> Linn. var. <u>rosea</u> Corn.	76

ภาพที่

หน้า

22	I. <u>kerrii</u> Craib	77
23	I. <u>chinensis</u> Lam.	78
24	I. <u>lobbii</u> King et Gamble	79
25	I. <u>javanica</u> (Bl.) DC.	80
26	ภาพประกอบศัพท์อภิธาน	86

ดัชนีชื่อวิทยาศาสตร์

<u>I. acuminata</u> Roxb.	13, 45, 56
<u>I. affinis</u> Wall. ex G. Don	23, 46
<u>I. affinis</u> Wall. ex G. Don var. <u>arguta</u> Craib	23, 46
<u>I. affinis</u> Wall. ex G. Don var. <u>plumea</u> Craib	23, 46
<u>I. betongensis</u> Craib	19, 61
<u>I. bracteolata</u> Craib	27, 48, 66
<u>I. brunonis</u> Wall. ex G. Don	21, 46, 63
<u>I. butterwickii</u> Hole	35, 48
<u>I. butterwickii</u> Hole var. <u>lepida</u> Craib	36
<u>I. candida</u> Ridl.	30, 48
<u>I. chinensis</u> Lam.	40, 50, 78
<u>I. cibdela</u> Craib	33, 49, 72
<u>I. cibdela</u> Craib var. <u>puberula</u> Craib	33
<u>I. coccinea</u> Linn.	37, 50, 75
<u>I. coccinea</u> Linn. var. <u>rosea</u> Corn.	38, 76
<u>I. collinsae</u> Craib	33, 49
<u>I. diversifolia</u> Wall. ex Kurz	29, 48, 68
<u>I. dolichophylla</u> K. Schum.	20, 62
<u>I. ebarbata</u> Craib	26, 47
<u>I. erubescens</u> Wall. ex G. Don	26, 46
<u>I. finlaysoniana</u> Wall. ex G. Don	14, 45, 57
<u>I. fluminalis</u> Ridl.	32, 49

<u>I. fulgens</u> Roxb.	41
<u>I. fusca</u> Geddes	25, 46, 65
<u>I. grandifolia</u> Zoll. et Mor.	32, 49, 71
<u>I. grandifolia</u> Zoll. et Mor. var. <u>glabra</u> Craib	33
<u>I. javanica</u> (Bl.) DC.	42, 50, 80
<u>I. kerrii</u> Craib	39, 77
<u>I. kratensis</u> Craib	21, 46
<u>I. lakshnakarae</u> Craib	17, 59
<u>I. lobbii</u> King et Gamble	41, 50, 79
<u>I. lucida</u> R. Br. ex Hook. f.	26, 47, 67
<u>I. lucida</u> R. Br. ex Hook. f. var. <u>densipila</u> Craib	26, 47
<u>I. macrothyrsa</u> Teijsm. et Binn.	50
<u>I. merguensis</u> Hook. f.	18, 45, 60
<u>I. multibracteata</u> Pearson ex King et Gamble	15, 45, 58
<u>I. nigricans</u> Wight et Arn.	23, 46, 63
<u>I. opaca</u> Wall. ex G. Don	28, 48, 69
<u>I. parkinsoniana</u> Craib	31, 48
<u>I. pendula</u> Jack	31, 48, 70
<u>I. rosea</u> Wall.	38
<u>I. spectabilis</u> Wall.	49
<u>I. straminea</u> Craib	26, 47
<u>I. stricta</u> Roxb.	40
<u>I. stricta</u> Roxb. var. <u>amoena</u> Ridl.	42
<u>I. umbellata</u> Koorders et Valetton var. <u>multibracteata</u> - Corn. 15	

ดัชนีชื่อไทย

	หน้า
กัลดะ	34
กัลดะกะฮอม	26
กาฮอ	18
เข็มขาว	14, 22
เข็มข้าง	16, 18
เข็มเชียงใหม่	37
เข็มญี่ปุ่น	50
เข็มคง	18
เข็มคำคง	24
เข็มแดง	37, 43
เข็มตาไก	34
เข็มน้ำ	24
เข็มป่า	34, 35
เข็มฝอย	16
เข็มพวง	31
เข็มพุดหมา	24
เข็มมะคัน	50
เข็มมาลัย	31
เข็มเศรษฐี	41, 43
เข็มสีชมพู	32
เข็มเสด	40, 41

หน้า

เข็มหอม

14

เข็มเหลือง

37, 40

เข็มใหญ่

16

เงาะ

22